

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/161/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113227060
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 05. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113227060.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a sudcov JUDr. Petra Straku a JUDr. Antónie Kandravej v právnej veci žalobcu: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, IČO: 35 792 752, práv. zast.: Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, proti žalovanej: I. C., bytom B. XXX, za účasti vedľajšieho účastníka OZ právna pomoc spotrebiteľom, Sofijská 13, Košice, práv. zast.: JUDr. Ladislav Mikluš, advokátom, Košice, Stará Baštová 2, o zaplatenie 783,92 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 29C 290/2013-52 zo dňa 9.4.2014 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok.

II. Žalobca je p o v i n n ý nahradiť vedľajšiemu účastníkovi trovy odvolacieho konania vo výške 59,49 Eur na účet advokáta JUDr. Ladislava Mikluš do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvého stupňa“) žalobu zamietol. Náhradu trov konania žalobcovi a žalovanej nepriznáva a žalobca je povinný zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške vo výške 118,99 Eur na účet právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Rozhodnutie odôvodnil cit.: „Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že medzi účastníkmi konania došlo v zmysle ustanovenia § 9 a nasledujúcich zákona číslo 129/2010 Z.z. k uzatvoreniu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej žalobca v prospech žalovanej poskytol úver vo výške 960,- Eur, ktorý sa zaviazala splácať mesačnými splátkami v celkovom počte 42 vždy k 15.-temu dňu kalendárneho mesiaca vo výške 51,44 Eur vrátane úrokov s uvedením, že celkovú čiastku, ktorú má zaplatiť je v sume 2.160,48 Eur. Zároveň predmetná zmluva obsahovala uvedenie RPMN za úver vo výške 67,03 %, priemernej RPMN v rozsahu 44,57 % a ročnej úrokovej sadzby úveru vo výške 70,02 %.

Žalovaná do podania žaloby realizovala titulom splácania poskytnutého úveru úhrady vo výške 1.376,56 Eur a po podaní žaloby ďalšie štyri úhrady každú vo výške 51,44 Eur, teda v celkovej výške 1.582,32 Eur.

Vedľajší účastník vo vyjadrení k žalobnému návrhu uviedol, že požadované úroky žalobcom od žalovanej vo výške 70,02 %-a ročne sú neprimerane vysoké, keďže v rozhodnom období v novembri v roku 2010 bola priemerná výška úrokov úverov poskytnutých bankami spotrebiteľom pre daný typ úveru 14,64 %-a,

teda uvedené úroky v rozhodnom období prevyšujú o viac ako 478 % úroky zo spotrebiteľských úverov poskytovaných bankami.

Úroky dohodnuté pri poskytnutí úveru predstavujú odmenu za užívanie takto poskytnutej sumy. V danom prípade súd poukazuje aj na ustanovenie § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v zmysle ktorého v prípade ak predmetom spotrebiteľskej zmluvy je poskytnutie peňažných prostriedkov, ale nejde o spotrebiteľský úver, podľa zákona o spotrebiteľských úverov, odplata nesmie podstatne prevyšovať odplatu obvykle požadovanú bankami za spotrebné úvery v mieste bydliska spotrebiteľa v čase uzatvorenia zmluvy.

Je nepochybné, že neprimerane vysoké úroky dojednané v zmluvách o spotrebiteľských úveroch sú všeobecne považované za odporujúce uznávaným pravidlám správania a vzájomným vzťahom medzi ľuďmi a mravným princípom spoločenského poriadku a teda sú v rozpore s dobrými mravmi. Neprimeranou a preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška úrokov, ktorá podľa názoru súdu podstatne presahuje obvyklú úrokovú mieru v dobe dojednaní, určenú najmä s prihliadnutím najvyšším úrokovým sadzbám uplatňovanými najmä bankami pri poskytovaní úverov.

V prejednávanej veci mal súd za preukázané, že úroky dojednané v predmetnej spotrebiteľskej zmluve túto obvyklú mieru podstatným spôsobom neprevyšujú, keďže boli dojednané maximálne vo výške 1,8 násobku priemernej úrokovej sadzby pri úveroch poskytovaných bankami v čase uzatvorenia predmetnej úverovej zmluvy (viď www.nbs.sk <<http://www.nbs.sk>> 14,64 % - 11/2010 pri úveroch s dobou splatnosti 1 až 5 rokov). Na podporu svojho tvrdenia poukazuje aj na rozhodnutie Krajského súdu v Prešove zo dňa 10. 12. 2008 pod sp. zn. 3Co 67/2008, ktorým odvolací súd dospel k záveru primeranosti dojednaných úrokov v rozsahu 25 % s prihliadnutím na priemernú úrokovú mieru z úverov obchodných bánk v čase uzatvorenia prejednávanej zmluvy o úvere, ktorá bola v rozhodnom období vo výške 11,14 %-a. Z uvedeného odôvodnenia rozhodnutia je teda možné vyvodiť jednoznačný záver, že odvolací súd považoval za primeranú výšku úrokov v prejednávanej zmluve zodpovedajúcej približne dvojnásobku úrokových sadzieb za úvery poskytované obchodnými bankami v čase uzatvorenia prejednávanej zmluvy.

Ako aj na rozhodnutie KS v Prešove pod sp. zn. 3Co 151/2013 zo dňa 25. 09. 2013, v ktorom odvolací súd dospel k záveru, že vo veciach tzv. nebankových subjektov sa vzhľadom na vyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie úroky rozhodne nie však viac ako 100 % oproti priemeru bánk a musia sa zohľadniť aj osobitosti prípadu. Vykonaným dokazovaním bolo ďalej preukázané, že žalobca v zmluve o poskytnutí predmetného revolvingového úveru uviedol nesprávnu výšku úrokovej sadzby, ako aj RPMN úveru.

Podľa výpočtu súdu pri výške poskytnutého úveru v sume 960,- Eur, dobe splácania 42 mesiacov a celkovej sumy, ktorá má byť splatená vo výške 2.160,48 Eur je správny údaj o výške ročnej úrokovej miere 26,08 % ročne a RPMN 70,02 %.

Na základe uvedených skutočností, preto súd dospel k záveru, že výška úrokovej sadzby prejednávanej zmluvy podstatným spôsobom neprevyšuje obvyklú mieru úverov poskytovaných komerčnými bankami v čase jej uzatvorenia kedy sa priemerná výška úrokovej sadzby pri spotrebiteľských úverov a dobe ich splatnosti v rozsahu jedného až piatich rokov pohybovala v priemere 14,64 % a teda nejde o zmluvné dojednanie, ktoré by odporovalo ustanoveniu § 39 Občianskeho zákonníka.

V zmysle ustanovenia § 11 ods. 1 písmena b) Zákona číslo 129/2010 v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o revolvingovom úvere sa spotrebiteľský úver považuje za bezúročný a bez poplatkov ak je v zmluve uvedená nesprávne ročná percentuálna miera nákladov v neprospech spotrebiteľa.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti bolo nesporne preukázané, že pre daný typ úveru bola uvedená ročná percentuálna miera nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere vo výške 67,03 %-a, preto nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov v neprospech žalovanej ako

spotrebiteľky má za následok, že sa predmetný spotrebiteľský úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov a žalobca má nárok iba na vrátenie poskytnutého úveru.

Keďže žalovaná v prospech žalobcu realizovala úhrady titulom splátok poskytnutého úveru v sume vyššej ako bola hodnota poskytnutého úveru súd nárok žalobcu na zaplatenie 783,92 Eur ako nedôvodný zamietol.

Zároveň zamietol žalobu v časti o zaplatenie úroku z omeškania vo výške 3,275 % ročne podľa špecifikácie uvedenej v žalobnom návrhu, keďže žalovaná istinu poskytnutého úveru uhradila v plnom rozsahu poslednou platbou realizovanou dňa 21. 12. 2012. Teda pri uplatnenej sadzbe úroku z omeškania aj v prípade úhrady istiny poskytnutého úveru jednorazovou platbou k 21. 12. 2012 by bol nárok žalobcu na zaplatenie úroku z omeškania dôvodný v kapitalizovanej výške 31,44 Eur, ktorého úhradu v prospech žalobcu realizovala platbami splátok úveru v celkovej výške 1.582,32 Eur s prihliadnutím na dôvodnosť nároku žalobcu iba vo výške istiny poskytnutého úveru.

Žalobca si ďalej v zmysle článku XIV. bodu 14.1 všeobecných obchodných podmienok uplatnil nárok na zmluvnú pokutu vo výške 0,65 % za každý deň omeškania s úhradou splátok.

Ustanovenie § 544 Občianskeho zákonníka predpokladá existenciu písomnej dohody v predmete dojednaní zmluvnej pokuty pre porušenie zmluvnej povinnosti jedným z účastníkov zmluvy, pričom z dojednaní musí byť určená výška pokuty alebo určený aspoň spôsob jej určenia.

Podľa názoru súdu, uvedením nároku žalobcu ako veriteľa na zaplatenie zmluvnej pokuty za porušenie zmluvných povinností žalovanej ako dlžníka v danom prípade v článku XIV bodu 4.1 úverových zmluvných podmienok, nie je splnený základný predpoklad platného dojednaní a to jej písomná forma, nesplnenie ktorej má za následok jej absolútnu neplatnosť v zmysle ustanovenia § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Na podporu svojho tvrdenia súd poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky pod sp. zn. I. ÚS 35212/11 zo dňa 11. 11. 2013 zo záverov ktorého vyplýva, že v rámci spotrebiteľských zmlúv dojednanie zmluvnej pokuty zásadne nemôže byť súčasťou tzv. všeobecných obchodných podmienok, ale iba samotnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorú spotrebiteľ podpisuje.

Na základe uvedeného preto súd zamietol žalobu aj v časti uplatnenej zmluvnej pokuty.“

O trovách konania rozhodol v zmysle ust. § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“)

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca, ktorý namietal, že rozsudok prvostupňového súdu je nepreskúmateľným, nakoľko nie je skutkový záver, že hodnota RPMN je 70,02% je neoveriteľný. Rovnako mal za to, že je dodržaná písomná forma dojednaní o zmluvnej pokute. Priznané trovy vedľajšiemu účastníkovi považoval za neúčelné.

Vedľajší účastník s podaným odvolaním nesúhlasil. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako správny potvrdil, uplatnil si náhradu trov odvolacieho konania.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom.

Podľa § 3 ods. 1 OZ výkon práv a povinností vyplývajúcich z občiansko-právnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Odvolateľ tvrdí, že napadnutý rozsudok prvostupňového súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa právneho názoru odvolacieho súdu prvostupňový súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis, ktorý aj správne interpretoval, pričom zo skutkových záverov vyvodil správne právne závery. Odvolací súd v podrobnostiach poukazuje na vecne správne právne závery prvostupňového súdu a len na ich doplnenie uvádza nasledovné:

Odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom, že úroky 70,02 % ročne sú neprimerane vysoké odporujúce dobrým mravom (porov. NS ČR vo veci 21Cdo 1484/2004 alebo NS SR vo veci 5Cdo 26/2011).

Odvolací súd prisvedčuje konštatovaniu prvostupňového súdu, že dohoda o výške úrokov musí byť v súlade s § 39 OZ, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom, inak je právny úkon absolútne neplatný.

Správne prvostupňový súd poukázal na konštantnú judikatúru a uviedol, že hoci maximálna výška úrokov (ako odplaty za užívanie požičanej finančnej čiastky) pri peňažných pôžičkách ani pri úveroch nie je žiadnym právnym predpisom limitovaná a je ponechaná výlučne na dohodu zmluvných strán, nie je neobmedzená. O takýto stav pôjde spravidla vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 1MCdo 1/2009 zo dňa 31.7.2009).

V danom prípade sa prvostupňový súd správne zaoberal výškou úroku z úveru, ktorá činí 70,02 % ročne a porovnával ju s úrokmi poskytovanými peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy.

Z internetovej stránky Národnej banky Slovenska prvostupňový súd preveril úrokové miery podobných úverov v bankách a zistil, že pri spotrebiteľskom úvere v novembri 2010 bežný úrok predstavoval 14,64 % p.a. Z toho je zrejmé, že žalobcom požadovaný úrok v danom prípade bol viac ako päťnásobne vyšší ako úrok, za ktorý za obdobných podmienok banky úver poskytovali.

Odvolací súd považuje za rozporné s dobrými mravmi, ak sa poskytne spotrebiteľovi úver za cenu prevyšujúcu o 400% priemernú cenu porovnateľných úverov poskytovaných bankami. Žalobcom požadovaný úrok z úveru ročne 70,02 % spôsobil značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov tejto úverovej zmluvy, pretože bolo súdom v rámci skutkového stavu preukázané a zistené, že priemerné v tomto období boli úroky vo výške 14,64 % ročne.

Úrok z úveru vo výške odporujúcej dobrým mravom, s ktorým zákon spája absolútnu neplatnosť (§ 39 OZ), nemožno obhajovať ani princípom zmluvnej slobody. Zmluvná sloboda účastníkov právneho vzťahu nie je neobmedzená a nesmie vybočiť z určitých aj právom akceptovateľných hraníc. Jednou z týchto

hraníc je i súdom prvého stupňa správne aplikovaný inštitút dobrých mravov (porov. 1MCdo 1/2009, 21Cdo 1484/2004 /ČR/).

Zmluvné podmienky v predmetnej veci prvostupňový súd správne, pokiaľ ide o úrok z úveru, vyhodnotil ako odporujúce dobrým mravom, a odvolaciemu súdu neprináleží ich upravovať tak, aby zodpovedali zákonnej požiadavke súladu s dobrými mravmi (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-618/10 Banco Español). Odvolací súd ďalej len poznamenáva, že sudy sa značne kriticky vyjadrili už aj k nižším úrokovým sadzbám (5Cdo 26/2011 (48%), 1MCdo 1/09 (60%), Krajský súd v Prešove vo veci 3Co 67/2008 (25%). Nemecký BGH v rozsudku z 13. 3. 1990 AZ XI ZR 252/89 vyhlásil úver s rozdielom o 12% percentuálnych bodov oproti priemeru na trhu pre obdobný úver za nemravný a žalobu zamietol pre rozpor plnenia s dobrými mravmi (civilnoprávna úžera). Švajčiarsky spolkový súd znížil v roku 1967 rozhodnutím z 1. 4. 1967 úrokovú sadzbu v prípadoch úverov pre spotrebiteľov z 26% na 18% a sadzbu 26% vyhlásil za odporujúcu dobrým mravom. Žalovaná je dôchodkyňa s dôchodkom 213 Eur. Odvolacie námietky žalobcu preto nie sú dôvodné.

Prvostupňový súd správne zamietol nárok žalobcu i čo do zmluvnej pokuty.

Dohoda o zmluvnej pokute musí mať obligatórne písomnú formu. Ustanovenia o zmluvnej pokute musia byť urobené v písomnej forme a podpísané oboma zmluvnými stranami tak ako to vyžaduje § 544 ods. 2 OZ, táto podmienka v danom prípade splnená nebola a z týchto dôvodov nebol daný dôvod na priznanie nároku navrhovateľa na úhradu zmluvnej pokuty.

Na potvrdenie správnosti tohto záveru odvolací súd dáva do pozornosti konštatovanie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo vzťahu k písomnej forme dojednania v spotrebiteľskej zmluve:

„Písomná forma je zachovaná, ak je rozhodcovská zmluva obsiahnutá v dokumente podpísanom zmluvnými stranami alebo vo vzájomne výmenných listoch, ktoré umožňujú zachytenie obsahu rozhodcovskej zmluvy a označenie osôb, ktoré ju dohodli. V konaní nebola zo strany účastníkov doložená rozhodcovská zmluva vo forme osobitnej zmluvy. Základná podmienka pre konštatovanie existencie rozhodcovskej zmluvy vo forme rozhodcovskej doložky k zmluve je písomná forma. Písomná forma je zachovaná, ak je obsiahnutá v dokumente podpísanom zmluvnými stranami.“ (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 2Cdo 245/2010).

Procesná aktivita vedľajšieho účastníka evidentne súvisí s ochranou spotrebiteľa, ktorej sa priznáva význam pri zvyšovaní kvality života spotrebiteľov (porov. rozsudok súdneho dvora Mostaza Claro C-168/05, bod 37, cit.: Okrem toho, smernica, ktorá smeruje k posilneniu ochrany spotrebiteľa, predstavuje podľa článku 3 ods. 1 písm. t) ES opatrenie nevyhnutné na splnenie poslania zvereného Spoločenstvu a, najmä, na zvýšenie životnej úrovne a kvality života v celom Spoločenstve (pozri analogicky v súvislosti s článkom 81 ES rozsudok Eco Swiss, už citovaný, bod 36).

Takýmto prostriedkom ochrany môže byť aj inštitút náhrady trov konania, v rámci ktorého nemožno poprieť aj jeho sankčnú povahu (pre porovnanie uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 14. 9. 2011 sp. zn. 7MCdo 4/2010, cit. „Vo všeobecnosti platí, že náhradu nákladov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada nákladov konania...., (tiež uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16.6.2011 sp. zn. II. ÚS 281/2011).

Dôležitá je pri trovách konania aj ich náhradová funkcia (porov. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 17.12.2004, sp. zn. II. ÚS 31/04, cit. „Pri tomto výklade treba venovať pozornosť zmyslu a účelu inštitútu náhrady trov konania. Výklad náhrady trov konania nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 Dodatkového protokolu).

Občiansky súdny poriadok v ust. § 24 a nasl. umožňuje každému účastníkovi dať sa zastúpiť v konaní zástupcom, ktorého si zvolí. Takýmto zástupcom môže byť i advokát. Služba advokáta je pochopiteľná a logická, pretože úspech v súdnom konaní je determinovaný nielen tým, kto a aké právo má (hmotnoprávny aspekt), ale aj schopnosťou toto právo uplatniť (procesnoprávny aspekt). Náklady s tým spojené sú v zásade účelné. Vyššie uvedené sa v plnej miere vzťahuje tiež na možnosť vedľajšieho účastníka dať sa zastupovať v konaní advokátom. V množstve súdnych sporov už pomoc združenia pri vstupe do konania môže voči žalobcovi pôsobiť odradzujúco v tom zmysle, že uvedomujúc si neopodstatnenosť uplatňovaného nároku berie svoju žalobu späť.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu. Účelnosť postupu vychádza zo zákonných dôvodov, ak neprekračuje ich medze. Z viacerých sporov toho istého žalobcu je totiž evidentné, že na zastavenie procesu proti spotrebiteľovi postačuje už len samotný vstup vedľajšieho účastníka do konania. Teda by bolo značne problematické nájsť ešte hospodárnejší úkon, ktorý vo svojich dôsledkoch privodí zastavenie konania. Zavinenie zastavenia konania sa posudzuje z procesného hľadiska a súd neskúma vecnú stránku prejednávanej veci (R 49/1993).

Odvolačný súd sa nestotožňuje s právnym názorom žalobcu o neúčelnosti vzniknutých trov vedľajšieho účastníka. Vedľajší účastník inicioval a podporoval ochranu proti konkrétnym zločkám uplatneného nároku a bol argumentačne úspešný. Výsledkom je zamietnutie žaloby, dôvodne vedľajší účastník namietol úroky odporujúce dobrým mravom.

Ani prípadný nesprávny záver prvostupňového súdu ohľadom výpočtu RPMN, nie je spôsobilý spôsobiť zmenu vecne správneho rozsudku, a to s poukazom na vyššie uvedené dôvody.

Keďže namietané nesprávne posúdenie veci dôvodné nebolo a prvostupňový súd správne zistil skutkový stav, odvolací súd rozsudok s osvojením si dôvodov ako správny potvrdil (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.).

Žalobca bol v odvolacom konaní neúspešný a tomu zodpovedá i výrok o náhrade trov konania (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalobca je povinný nahradiť trovy konania úspešnému vedľajšiemu účastníkovi vo výške 59,49 Eur. Vedľajšiemu účastníkovi vznikli trovy právneho zastúpenia za vyjadrenie k odvolaniu vo výške 51,45 vychádzajúc z hodnoty predmetu sporu 783,92 Eur a režijný paušál vo výške 8,04 Eur.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.